

MİRAS HUKUKU

Temel Kavramlar

Bir kimsenin para ile ölçülebilen hak ve mükellefiyetlerinin bütününe **Mamelek** denir. Bu kavram sadece hakları değil aynı zamanda borçları da kapsar. Ölen kimsenin mameleki **tereke** yada **miras** adını alır.

Muris: Ölümü ile miras hukuku kurallarının uygulanmasını harekete geçiren kişiye muris başka deyişle miras bırakan kişi denir. **Müteveffa (vefat eden)** kelimesi de muris anlamında kullanılmaktadır. Medeni Kanunun bazı maddelerinde geçen vasiyetçi de murisi tanımlamaktadır.

Varis: Murisin terekesinin intikal edeceği gerçek veya tüzel kişi veya kişilere varis (**mirasçı**) denir.

Murisin kan bağı olan mirasçıları 2 kısma ayrılır.

Füru: Murisin kendisinin altsoyu yani; çocukları, torunları, çocuklarının torunları,

Usul: Murisin anne ve babası, dedesi ve diğer üst akrabası.

Mahfuz Hisse: Murisin ölüme bağlı tasarruf ehliyetine sahip olması, kendisine mameleki üzerinde dilediği gibi tasarruf etme imkanı vermez. Muris tasarruf ehliyetini kanuni sınırlar içerisinde kullanabilir. Medeni Kanunun bazı mirasçılara bıraktığı ve murisin ölümüne bağlı tasarrufla başkalarına devredilmesine müsaade etmediği miras hissesinin saklı kalan kısmına mahfuz hisse, mahfuz hisseden arta kalan ve üzerinde murisin tasarruf edebileceği geri kalan kısma da **tasarruf nisabı** denir.

MİRAS DAĞITIMI İLE İLGİLİ TEMEL ESASLAR

Medeni kanundan önceki hukukumuzda göre; bir kimsenin terekesinde bulunan menkul mallar (hayvan, makine, nakliye araçları, ziraat ve sanat eserleri, ev eşyası, mücevherat, nakit para, v.b.) ile yapı cinsinden gayri menkuller (ev, dükkan, han, hamam, depo, samanlık, v.b.) ve köy, şehir, kasaba içersindeki arsalar mülk diye tanımlanarak FERAİZ hükümleri, araziler için ise ilgilinin ölüm tarihinde yürürlükte olan İNTİKAL KANUNU hükümleri uygulandığından Medeni Kanun öncesinde bu hükümlere göre karar verilirdi. Feraiz hükümlerinin en belirgin özelliği, mirastan erkek evladın 2 kız evladın bir pay almasıydı.

* 4 Ekim 1926'da 743 sayılı Türk Medeni Kanunu ile Miras Hükümleri değiştirilmiştir. ** 1967 yılında 903 sayılı yasa, *** 1973 yılında 1659 sayılı yasa ve **** 1990 yılında 3678 sayılı yasa ile 743 sayılı Türk Medeni Kanununun Miras Hükümlerinde değişiklikler yapılmıştır. ***** 22 Kasım 2001'de 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile 743 sayılı Türk Medeni Kanunu yürürlükten kaldırılmış (mülga) ve Miras Hükümlerinde yenilikler yapılmıştır. ***** 4 Mayıs 2007'de 5650 sayılı yasa ile Medeni Kanununun mirasla ilgili bazı hükümleri değiştirilmiştir.

MİRAS DAĞITIMI İLE İLGİLİ TEMEL ESASLAR

Türk Medeni Kanununa göre Zümre sistemi esas alınmıştır. Bu sistemde kadın veya kocası asıl kabul edilmiş, bunlar füru (alt soyu:çocukları) ile birlikte aynı zümre sayılmıştır. İsviçre ve Almanya da zümre sistemini kullanmaktadır.

Medeni Kanunumuza göre mirasçılık 2 çeşittir.

- 1. Kanuni mirasçılık** (Kan bağına dayalı, Akdi bağına dayalı, Uyruk bağına dayalı)
- 2. Mansup (iradi) mirasçılık** (murisin kendi iradesine göre hareket ederek malları üzerinde yaptığı tasarruftur. Vasiyet ve miras mukavelesi örnek verilebilir)

Miras paylaşımında En önemli husus muris ne zaman vefat etmiş ise o zaman yürürlükte olan kanun hükümlerine göre paylaşım yapılması zorunluluğudur.

Veraset İntikali: Miras bırakan kişinin mirasının mirasçılara pay edilmesi için gerçekleştirilen hukuki bir işlemdir.

4721 sayılı Türk
Medeni Kanununa
Göre;

MİRAS HUKUKU
BİRİNCİ KISIM
MİRASÇILAR
BİRİNCİ BÖLÜM
YASAL MİRASÇILAR

A. Kan hısımları

I. Altsoy

Madde 495- Mirasbırakanın birinci derece mirasçıları, onun altsoyudur.

Çocuklar eşit olarak mirasçdırlar.

Mirasbırakandan önce ölmüş olan çocukların yerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır.

II. Ana ve baba

Madde 496- Altsoyu bulunmayan mirasbırakanın mirasçıları, ana ve babasıdır. Bunlar eşit olarak mirasçdırlar.

Mirasbırakandan önce ölmüş olan ana ve babanın yerlerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır.

Bir tarafta hiç mirasçı bulunmadığı takdirde, bütün miras diğer taraftaki mirasçılara kalır.

III. Büyük ana ve büyük baba

Madde 497- Altsoyu, ana ve babası ve onların altsoyu bulunmayan mirasbırakanın mirasçıları, büyük ana ve büyük babalarıdır. Bunlar, eşit olarak mirasçılardır.

Mirasbırakandan önce ölmüş olan büyük ana ve büyük babaların yerlerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır.

Ana veya baba tarafından olan büyük ana ve büyük babalardan biri altsoyu bulunmaksızın mirasbırakandan önce ölmüşse, ona düşen pay aynı taraftaki mirasçılara kalır.

Ana veya baba tarafından olan büyük ana ve büyük babaların ikisi de altsoyları bulunmaksızın mirasbırakandan önce ölmüşlerse, bütün miras diğer taraftaki mirasçılara kalır.

Sağ kalan eş varsa, büyük ana ve büyük babalardan birinin mirasbırakandan önce ölmüş olması hâlinde, payı kendi çocuğuna; çocuğu yoksa o taraftaki büyük ana ve büyükbabaya; bir taraftaki büyük ana ve büyükbabanın her ikisinin de ölmüş olmaları hâlinde onların payları diğer tarafa geçer.

IV. Evlilik dışı hısımlar

Madde 498- Evlilik dışında doğmuş ve soybağı, tanıma veya hâkim hükmüyle kurulmuş olanlar, baba yönünden evlilik içi hısımlar gibi mirasçı olurlar.

B. Sağ kalan eş

Madde 499- Sağ kalan eş, birlikte bulunduğu zümreye göre miras bırakana aşağıdaki oranlarda mirasçı olur:

1. Mirasbırakanın altsoyu ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte biri,
2. Mirasbırakanın ana ve baba zümresi ile birlikte mirasçı olursa, mirasın yarısı,
3. Mirasbırakanın büyük ana ve büyük babaları ve onların çocukları ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte üçü, bunlar da yoksa mirasın tamamı eşe kalır.

C. Evlâtlık

Madde 500- Evlâtlık ve altsoyu, evlât edinene kan hısımları gibi mirasçı olurlar. Evlâtlığın kendi ailesindeki mirasçılığı da devam eder.

Evlât edinen ve hısımları, evlâtlığa mirasçı olmazlar.

D. Devlet

Madde 501- Mirasçı bırakmaksızın ölen kimsenin mirası Devlete geçer.

MİRAS DAĞITIMI İLE İLGİLİ TEMEL ESASLAR

- Alt soydan mirasçı varsa, üst soydan gelen zümredelikler mirasçı olamazlar. Yani murisin eşi ve çocukları var ve sağ ise anne ve babası mirasçısı olamaz. Veya torunu varken babası yada annesi mirasçısı olamaz.
- Her zümrede zümre başları kendi fûrularından yani alt soylarından önce mirasçı olurlar. Muris öldüğünde kızı yada oğlu varken torunu mirasçısı olmaz. Örneğin muris öldüğünde evli değilse anne ve babası ile kardeşleri sağ ise, anne babası mirası paylaşır. Kardeşlerine miras düşmez.
- Bir tarafa dahil olan mirasçı yoksa mirasın tamamı diğer taraftaki zümrede bulunan mirasçılara kalır. Örneğin baba tarafından büyükanne kolunda mirasçı yoksa baba tarafından büyük baba koluna geçer.
- Evlatlık olan çocuk hem evlatlık olduğu aileden kalan hem de kendi öz ailesinden kalan mirası alabilir.
- Nesebi gayri sahih çocuk (evlilik dışı ilişkiden olan çocuk) 1990 yılında çıkartılan 3678 sayılı yasa ile medeni kanunda yapılan değişiklikle sahih nesepli çocuklarla aynı miras hakkına sahiptir.
- Bu temel kurallar özetlenirse; murisin alt soyu varsa miras onların olur. Alt soy yoksa üst soya gider. Üst soyda da kimse yoksa üst soyun alt soyuna yani kardeşlere gider.
- 2001 tarihli Medeni Kanunda yapılan değişiklikle Kişisel Mal (mal ayrılığı) Rejiminden Edinilmiş Mal Rejimine geçilmiş ve 1 Ocak 2002 tarihinden sonra evlenenler için evlendikten sonra edinilen mallarda karı-koca eşit hak sahibi, olmuştur.

****** Eşin mirasçılığı, mahfuz hisse oranları, miras payları ve miras paylaşımı derslerde çözülecek örneklerle ayrıca anlatılacaktır.**